الحسن

كفاك من لسانك أوضح لك سبيل رشدك من غيّك

همین مقدار بهره برداری از زبانت برایت بس که راه هدایت را از گمراهی برایت آشکار می‌کند.

خبر امروز

افتتاح سومین پایگاه کتاب‌خوانی در حرم مطهر رضوی

در ادامه طرح توسعه فضای کتاب‌خوانی در حرم مطهر رضوی، سومین پایگاه کتاب‌خوانی در رواق امام خمینی(ره) حرم مطهر رضوی به بهره‌برداری رسید.

پس از تأکیدات تولیت آستان قدس رضوی مبنی بر ترویج فرهنگ مطالعه و گسترش فضای کتاب‌خوانی در اماکن متبرکه رضوی، طرح توسعه پایگاه‌های کتاب‌خوانی در حرم مطهر با بهره‌برداری از سه فضای اختصاصی در رواق‌ها برای مطالعه و کتاب‌خوانی زائران و مجاوران به همت سازمان فنی و نگهداری حرم مطهر رضوی تکمیل و به بهره‌برداری رسید. نخستین فضای کتاب‌خوانی دی سال ۱۴۰۰ در رواق نجمه خاتون و دومین پایگاه نیز ۲۰ اردیبهشت سال جاری در رواق دارالعباده تکمیل شد و در حال حاضر نیز سومین فضای مطالعه در رواق امام خمینی(ره) به بهره‌برداری رسیده است. «رواق کتاب» صحن قدس نیز یکی دیگر از مکان‌های اختصاصی برای کتاب‌خوانی است که روزانه با اجرای برنامه‌هایی همچون منبر کتاب، حلقه‌های معرفت، قصه‌گویی برای کودکان، رونمایی از کتاب، معرفی و خوانش و امضای کتاب پذیرای خیل زیادی از زائران، فعالان حوزه کتاب، نویسندگان و صاحب‌نظران و علاقه‌مندان به کتاب و کتاب‌خوانی است.

موزه

عقدنامه ۵۰۰ ساله

عقدنامه‌های تاریخی اسنادی هستند که بیان‌کننده اصالت‌های فرهنگی و سبک زندگی گذشتگان، زمینه‌های علمی و مذهبی و... مردمان قدیم‌اند. «محبوب» رئیس اداره اسناد سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، قدیمی‌ترین قباله ازدواج موجود در این مرکز را متعلق به دوران صفویه می‌داند که مربوط به عقدنامه حمزه‌میرزای صفوی؛ پسر شاه محمد خدابنده و برادر بزرگ شاه عباس صفوی است و خطبه عقد آن توسط شیخ بهاءالدین محمد عاملی خوانده شده‌است. وی همچنین قباله نکاح آقامحمد شریف‌خان، متولی و ملاباشی آستان قدس با سلطان خانم، دختر بیگلَر بیگی با مهریه ۵۰۰ درهم در سال ۱۱۷۷ دوره افشاریه و عقدنامه دختر شاهرخ شاه افشار را دیگر عقدنامه قدیمی این مرکز برشمرد.

به مناسبت سالروز درگذشت علامه عبدالحسین امینی

روایت شگفت‌انگیز تألیف «الغدیر»

محمد حسین نیکبخت

۱۲ تیرماه، سالروز درگذشت علامه امینی است؛ عالمی بزرگ که با وجود عظمت نام و اثرش، در میان ما چندان شناخته شده نیست. او مؤلف کتاب ارجمند «الغدیر» است؛ دائره‌المعارفی که علامه در آن، نه فقط برای شیعیان بلکه برای همه مسلمانان، گنجینه‌ای گرانبها از روایات و احادیث قابل اعتماد را از کتاب‌های همه مذاهب اسلامی فراهم آورده است. با این حال، بسیاری از ما از زندگی شخصی او، از زهد و عبادت‌های طولانی و از مجاهدت‌های بی‌وقفه‌اش برای تألیف «الغدیر» بی‌خبریم. شاید کمتر کسی بداند که مرزبان بزرگ حریم ولایت، تا پایان عمر و در نهایت عسرت در نجف اشرف زیست و حتی خانه‌ای از خودش نداشت و در منزلی اجاره‌ای و کوچک زندگی می‌کرد. می‌دانیم که علامه امینی برای تهیه فیش‌های کتاب الغدیر، سفرهای فراوانی کرد؛ اما خیلی‌ها نمی‌دانند که بسیاری از این سفرها، برای او کم از جهاد و مبارزه با سختی‌های توان‌فرسا نبود و به واقع، نگاهی به سرگذشت این سفرها، داستان‌های شگفت‌انگیزی را پیش روی انسان قرار می‌دهد که بیشتر به افسانه می‌ماند، اما جز حقیقت نیست.

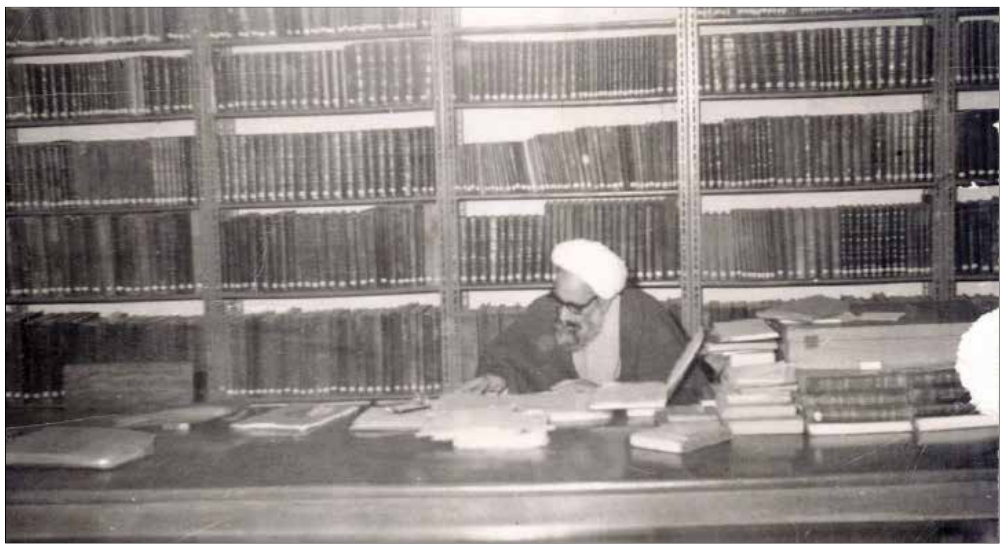

■ **۴۰ سال تلاش بی‌وقفه**

علامه امینی برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز کتاب «الغدیر»، بیش از ۱۰هزار جلد کتاب را در کتابخانه‌های اقصی نقاط جهان اسلام مطالعه کرده و بیش از ۱۰۰هزار جلد را مورد بررسی قرار داده است. این کار در مدت بیش از ۴۰سال انجام شد؛ یعنی علامه امینی، ۴۰ سال از عمر ۶۸ ساله خود را وقف تهیه اسناد و منابع مورد نیاز این کتاب کرد. با این حال، کار او صرفاً جمع‌آوری منابع و اسناد برای لیست کردن آن‌ها در یک اثر چندجلدی نبود. علامه امینی، تحلیل‌ها و نتایج بررسی‌های دقیق خود را هم بر محتوای غنی کتاب افزود. به تعبیر مرحوم علامه محمدرضا حکیمی، «[علامه امینی] در کتاب الغدیر، [درباره] نزدیک به ۱۵۰ کتاب، از مهم‌ترین کتاب‌های مسلمانان که در طول تاریخ، شخصیت افراد و اجتماعات را ساخته است، [سخن] به میان آورده و براساس ملاک‌ها و مآخذ اهل سنت، به مطالب آن‌ها رسیدگی کرده است. این کار علامه امینی، در واقع نوعی بازسازی علمی است و او [علاوه بر تهیه مطالب مورد نیاز اثرش،] به تصحیح کتابخانه عمومی [جهان] اسلام دست زده».

■ **حقایقی که نمی‌توان باور کرد**

حرف زدن درباره ۴۰ سال تلاش بی‌وقفه در گفتن و بیان، ساده است؛ اما وقتی شرایط سفر در آن روزگار، نوع برخورد با علمای شیعه و کمی بودجه برای تهیه امکانات را کنار هم بگذارید و بعد بخواهید اسناد و اطلاعاتی را در حجم کتاب الغدیر جمع‌آوری کنید، حتماً برای انجام این کار، به ایمانی راسخ و اراده‌ای پولادین نیاز خواهید داشت؛ علامه در سخت‌ترین شرایط ممکن، اسناد و کتاب‌های موجود در کتابخانه‌های حیدرآباد دکن، علیگره، لکهنو، کانپور، جلالی، رامپور، فوعه، معرفه، قاهره، حلب، نبل، دمشق و... را بررسی کرد. بسیار پیش می‌آمد که به او اجازه بیرون بردن کتاب را برای نسخه‌برداری نمی‌دادند و مجبور می‌شد با خواهش، از مسئول کتابخانه بخواهد که اجازه دهد شب را در محیط نمور آنجا به روز برساند. خودش نقل می‌کند یک بار در یکی از کتابخانه‌های هند، تا صبح و با یک شمع، در کتابخانه بیدار مانده و از شدت عرق، لباسش تا صبح کاملاً خیس شده و بدنش چنان درد گرفته و خشک شده است که قدرت برخاستن نداشته. حاج حسین شاکری (از دوستان علامه امینی و تولیت پیشین کتابخانه او در نجف) حکایتی عجیب درباره تلاش‌های مؤلف الغدیر نقل می‌کند؛ او می‌گوید: «وقتی علامه امینی تألیف الغدیر را شروع کرد، برای تهیه مصادر کتاب به مسافرت رفت. در دمشق کتابخانه‌ای به نام «ظاهریه» وجود داشت، علامه امینی شنیده بود در آنجا منابع ارزشمندی از اهل سنت وجود دارد. به همین دلیل به دمشق رفت و در کتابخانه ظاهریه مشغول مطالعه شد. روزی برای دیدن او به کتابخانه ظاهریه رفتم، دیدم بسیار خسته است؛ وقتی مرا دید گریه کرد و گفت: من از خدا می‌خواستم کسی را برای کمک بفرستد که شما آمدید. ایشان در مدت ۱۰روز، بیش از هزار و ۵۰۰ صفحه را با خط خود نوشته بود. استنساخ در آن زمان مانند حالا نبود، کار بسیار مشکلی بود و دیگران برای این امور از کتاب‌ها فیلم می‌گرفتند؛ ولی خب علامه چنین امکاناتی در اختیار نداشت به همین دلیل، بسیار خسته شده بود. به او گفتم: من همه مخارج فیلم‌های این نسخه‌برداری را تأمین می‌کنم. از کتابخانه بیرون آمدم تا اقدام کنم، اما چون شیعه بودم، اجازه این کار را پیدا نکردم».

این کار مداوم سبب بیماری علامه امینی شد و او با وجود کسالتی که داشت، حاضر نبود راه مقدسی را که در پیش گرفته، نیمه‌تمام بگذارد. وی در سال ۱۳۴۳ دوباره و در حالی که بیمار بود، به سوریه رفت و در کتابخانه‌های قدیمی این کشور در شهرهای حلب، حُمص و دمشق به بررسی کتاب‌ها و اسناد موجود پرداخت. علامه پس از آن، در سال ۱۳۴۶ راهی ترکیه شد و از کتاب‌ها و نسخ خطی موجود در این کشور نیز نسخه‌برداری کرد. او شرح این سفرهای طولانی و سخت پژوهشی را در کتابی دوجلدی با عنوان «ثمرات الاسفار الی الامطار» به رشته تحریر درآورده؛ کتابی که مشحون از روایت‌های شگفت‌انگیز است. علامه امینی در ۱۲ تیرماه سال ۱۳۴۹ در ۶۸ سالگی دار فانی را وداع گفت.

[redacted]